
Шкільний булінг

L/O/G/O

“Цькування – травля собаками”

“Словник
української мови”,
упорядник
Б.Грінченко

Булінг (від англ. bully— хуліган, залякувати) – форма психічного насильства у вигляді травлі, бойкоту, насмішок, дезінформації, псування особистих речей, фізичної розправи тощо.

Види булінгу:

Шкільний
булінг

Булінг
на роботі

Булінг включає чотири головні компоненти:

- 1 це агресивна і негативна поведінка;
- 2 здійснюється регулярно;
- 3 відбувається у відносинах, учасники яких мають неоднакову владу;
- 4 ця поведінка є навмисною.

Шкільний булінг можна розділити на такі основні форми:

1. Фізичний шкільний булінг

• умисні штовхання, удари, стусани, побої, нанесення інших тілесних ушкоджень та ін;

2. Сексуальний булінг

• підвид фізичного булінгу (дії сексуального характеру)

3. Психологічний шкільний булінг

• насильство, пов'язане з дією на психіку, що завдає психологічну травму шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно заподіюється емоційна невпевненість.

Психологічний шкільний булінг:

вербальний булінг

де знаряддям служить слово (образливе ім'я, з яким постійно звертаються до жертви, обзивання, поширення образливих чуток і т.д.)

образливі жести або дії

залякування

використання агресивної мови тіла і інтонацій голосу для того, щоб змусити жертву здійснювати або не здійснювати що-небудь.

ізоляція

жертва навмисне ізолюється, виганяється або ігнорується частиною учнів або всім класом

вимагання

грошей, їжі, інших речей, примус що - небудь вкрати

пошкодження та інші дії з майном

крадіжка, грабіж, ховання особистих речей жертви

Соціальна структура булінгу:

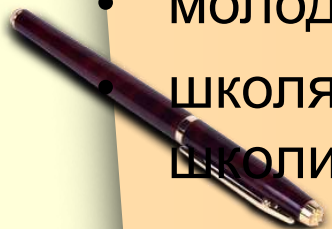
- переслідувач;
- жертва;
- спостерігач.

Існують певні ознаки , за якими можна розпізнати булінг :

- когось затискають в кутку приміщення ;
- коли дорослий підходить до групки дітей вони, замовкають, розбігаються, різко змінюють діяльність (можуть обійняти «жертву», начебто все в порядку);
- один з учнів не обирається іншими (в ізоляції);
- весь клас сміється над одним і тим же учнем;
- прізвиська дуже образливі;
- по обличчю одного з учнів: блідий, червоний (у плямах), в сльозах, наляканий, ознаки насильства на тілі;
- молодші школярі бояться зайти в туалет;
- школярі після уроків не розходяться, когось чекають біля школи .

Мотивацією до булінгу

стають заздрість, помста, відчуття неприязні, прагнення відновити справедливість; боротьба за владу; потреба підпорядкування лідерові, нейтралізації суперника, самоствердження тощо аж до задоволення садистських потреб окремих осіб.

Найчастіше жертвами шкільного булінгу стають діти, які мають:

- **Фізичні недоліки:** носять окуляри, діти зі зниженим слухом, порушенням опорно-рухового апарату (наприклад ДЦП), тобто ті, що не можуть захистити себе, фізично слабші за своїх однолітків.
- **Особливості поведінки:** замкнуті, сором`язливі, тривожні, імпульсивні, невпевнені в собі, нещасливі і ті, які мають занижену самооцінку.
- **Особливості зовнішності:** руде волосся, ластовиння, клаповухість, криві ноги, особлива форма голови, маса тіла (повні чи худі).

- **Недостатньо розвинені соціальні навички:** часто не мають ні одного близького друга, краще спілкуються з дорослими ніж з однолітками.
- **Страх перед школою:** неуспішність у навчанні часто формує у дітей негативне ставлення до школи, страх відвідування певних предметів, що сприймається оточуючими як підвищена тривожність, невпевненість, провокуючи агресію.
- **Відсутність досвіду життя в колективі** (домашні діти).
- **Хвороби:** епілепсія, заїкання, енурез, дислалія (порушення мови), дисграфія (порушення письма), дислексія (порушення читання).
- **Низький інтелект** і труднощі в навчанні.

Вони похливі,
чутливі, замкнуті і
соромязливі.

Вони часто
тривожні, невпевнені в собі,
нещасні і мають
низьку самооцінку.

Психолог **Дан**
Ольвеус визначає
типові **рис**и учнів,
схильних ставати
жертвами булінгу:

Вони схильні до
депресії і частіше за
своїх ровесників
думають про
самогубство.

Вони часто не мають
жодного близького
друга і успішніше
спілкуються з
дорослими, ніж з
однолітками.

Типові риси учнів, схильних до проявів насильства:

- вони відчувають сильну потребу панувати й підпорядковувати собі інших учнів, переслідуючи власні цілі; вони імпульсивні й легко шаленіють;
- вони часто зухвалі та агресивні в ставленні до дорослих (передусім батьків і вчителів);
- вони не виявляють співчуття до своїх жертв;
- якщо це хлопчики, вони зазвичай фізично сильніші за інших.

Учені відзначають такі типові характерні риси спостерігачів:

- *відчуття провини;*
- *відчуття власного безсилля.*

Діти, що стали жертвами булінгу, проявляють наступні (у тому числі патологічні) особливості поведінки:

- прикидаються хворими, щоб уникнути походу до школи;
- бояться самі йти до школи і зі школи, просять проводити їх на уроки, спізнюються;
- поведінка і темперамент змінюються;
- явні симптоми страху, що полягають у порушеннях сну і апетиту, нічному крику, нервовому тику, відлюдькуватості і замкненості;

- виявлення рваного верхнього одягу або пошкоджених речей;
- часті прохання дати гроші, злочинство;
- зниження якості навчання, втрата інтересу до улюблених занять;
- постійні ссадини, синці та інші травми;
- мовчазність, небажання йти на розмову;
- як прояв крайнього ступеню: суїцид.

Поведінка жертви виявляється за такими показниками:

- Шкільні речі часто бувають розкидані по класу чи сховані.
- На уроках веде себе боязливо, замкнений, коли відповідає, по класу розповсюджується шум, сміх, коментарі.
- Під час перерви, в їдальні, тримається осторонь інших, уникає ровесників і старших школярів, намагається бути недалеко від вчителів.

- Дитину ображають, дражнять, дають образливі прізвиська.
- Добре контактує з вчителями і погано з ровесниками.
- Запізнюється на уроки або пізно йде зі школи.
- Під час групових занять дитину ігнорують або обирають останньою.

За даними психологічних досліджень зарубіжних та вітчизняних шкіл, булінг – явище досить поширене в школі.

Регулярно (раз в тиждень і частіше)

10%

Статистика

55%

Частково піддаються знуцанню зі сторони однокласників.

26%

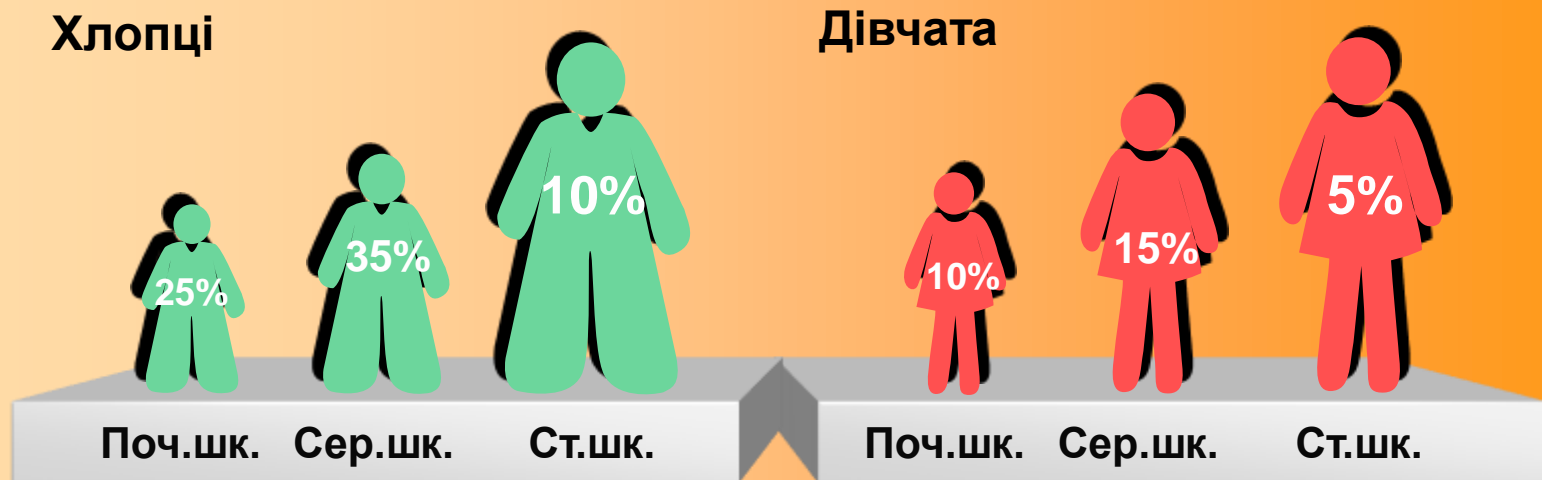
Батьків вважають своїх дітей жертвами таких знуцань.

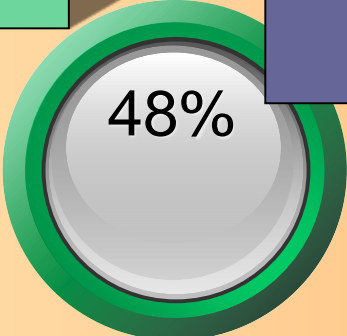
Дослідження булінгу в школі

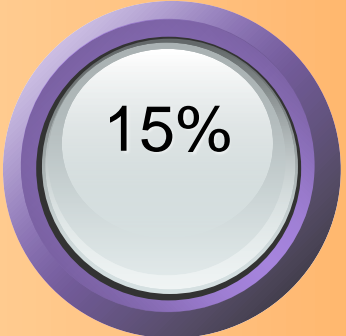
Кривдники-хлопці частіше застосовують фізичну агресію, а дівчата – дражняться, поширюють чутки, ізолюють, ігнорують.

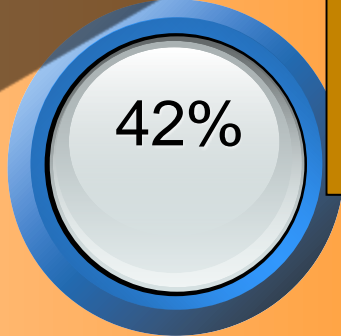
**Булінгу
піддавалися**

**Неодно-
разово**

**Самі займа-
лися НИМ**

Багаторазово

**За словами 1200 дітей, які відповіли
на запитання Інтернет-сайту KidsPoll**

**Культ
насил-
ства в
суспіль-
стві**

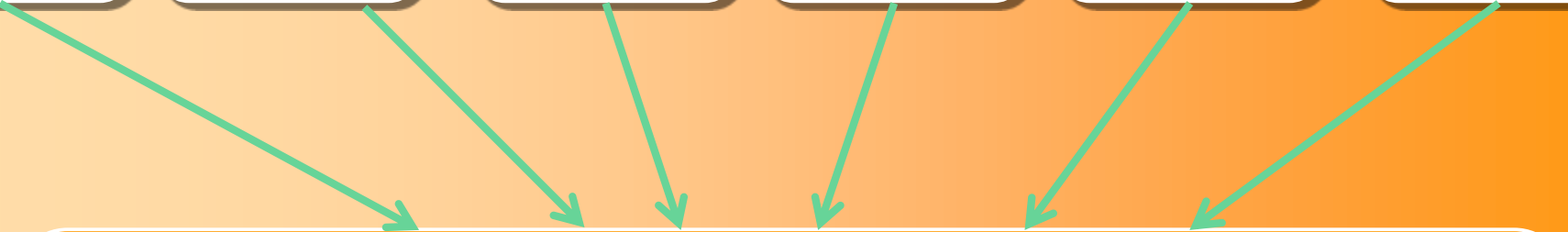
**Негатив-
ний
вплив
ЗМІ**

**Низь-
кий
рівень
вихо-
вання**

**Гіпер-
опіка**

**Байдужість з
боку
батьків**

**Ком-
п'ютерн
і ігри**

Що впливає на агресивну поведінку дітей?

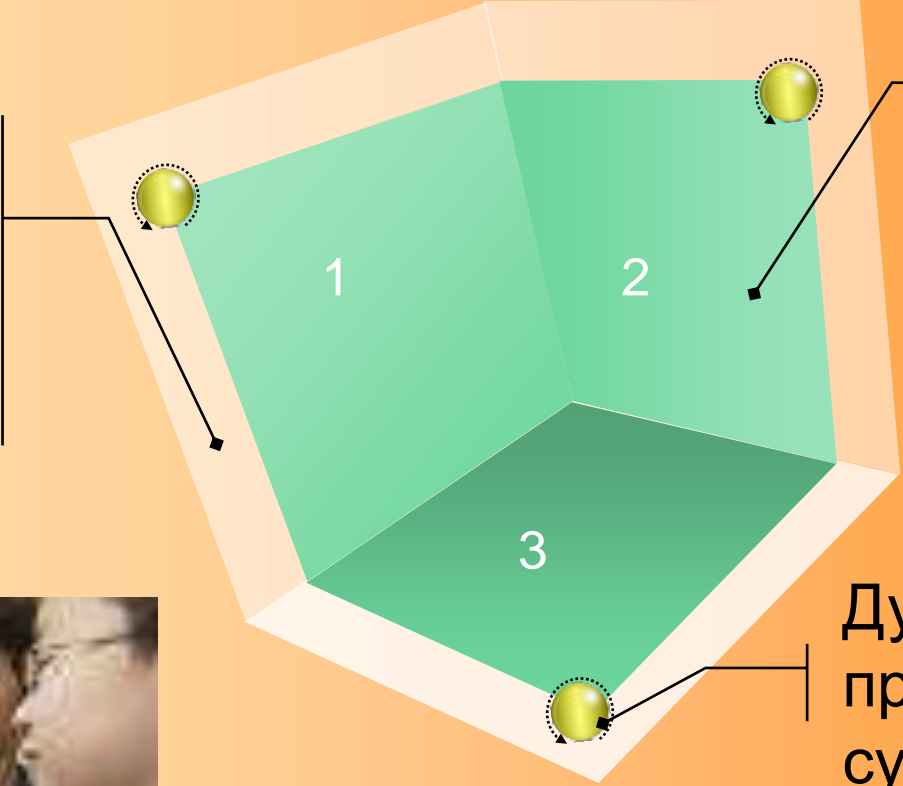

Наслідки шкільного насилля

Зниження самооцінки

Проблеми у навчанні, поведінці

Думки про суїцид

Що
робити?

**Стратегія поведінки
дорослого**

Якщо дитина підтвердила Вам в розмові, що вона жертва булінгу:

Скажіть дитині:

- ***Я тобі вірю*** (це допоможе дитині зрозуміти, що Ви зможете допомогти їй вирішити цю проблему).
- ***Мені шкода, що з тобою це сталося*** (це допоможе дитині зрозуміти, що Ви намагаєтесь зрозуміти її почуття).
- ***Це не твоя провина*** (дайте дитині зрозуміти, що вона не одинока в подібній ситуації: багатьом її одноліткам доводиться спостерігати різні варіанти залякування та агресії в той чи інший момент дорослішання).
- ***Добре, що ти сказав мені про це*** (це допоможе дитині зрозуміти, що вона правильно вчинила, звернувшись за допомогою і підтримкою).
- ***Я люблю тебе і намагатимусь зробити так, щоб тобі більше не загрожувала небезпека*** (це допоможе дитині з надією подивитись у майбутнє та відчутти захист).

Технологія реагування на виявлені або встановлені факти булінгу:

1. При встановленні факту або підозрі на наявність ситуації булінгу вчитель повідомляє про цю ситуацію адміністрації закладу.
2. Адміністрація, спільно з психологічною службою школи приймає рішення про невідкладність реагування на виявлений факт.
3. Безпосередня робота з жертвами і булерами.

ЦИТАТИ ВІДОМИХ ЛЮДЕЙ

- *Якщо ти байдужий до страждань інших, ти не заслуговуєш називатися людиною. (Сааді)*
- Байдушність - це найвища жорстокість. (М. Уїлсон)
- Жорсткість і боязкість - одного поля ягоди. (І. Шевелєв)
- Віддай людині крихітку себе. За це душа поповнюється світлом. (Л. Костенко)
- Немає величі там, де нема простоти, добра і правди. (Л. Толстой)
- Кожного разу, коли тобі чого-небудь дуже хочеться, спинись і поміркуй: чи добре те, чого тобі так хочеться. (Л. Толстой)

ПРИТЧА ПРО ЖОРСТОКІСТЬ

В одному з монастирів Шаоліню майстер навчав учня. І якимось учень поставив майстру запитання: «Учителю, а як довідатися, наскільки я жорстокий?».

«Щоразу, коли ти завдаватимеш удару своєму ворогу, уяви себе на його місці і відчуй його біль. І якщо один раз ти не відчуєш болю — знай, жорстокість поглинула тебе».

Будьмо толерантними один до одного, до самих себе.

STOP

Bullying